

Nader onderzoek huismus, gierzwaluw en vleermuizen Kasperspad 79 en Kromhout 170 te Dordrecht

Projectnummer 202108

23 augustus 2021

Auteur

Opdrachtgever

Inhoudsopgave

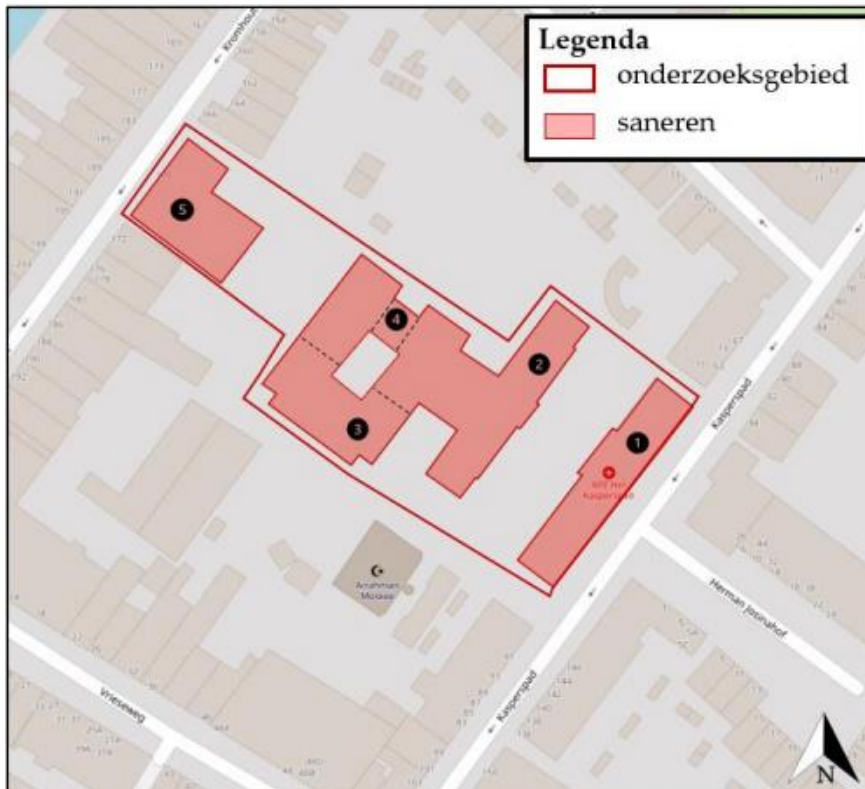
1	INLEIDING	3
2	METHODE	4
2.1	ONDERZOEK	4
2.2	WERKWIJZE	4
2.3	VELDBEZOeken EN OMSTANDIGHEDEN	5
2.4	AANPAK EN ONDERZOCHE FUNCTIES.....	5
3	RESULTATEN VELDONDERZOEKEN	9
3.1	BESCHRIJVING WAARNEMINGEN VLEERMUIZEN.....	9
3.2	WAARGENOMEN FUNCTIES VLEERMUIZEN	9
3.3	WAARNEMINGEN PER VLEERMUISSOORT.....	10
3.4	AANWEZIGHEID HUISMUS	13
3.5	AANWEZIGHEID GIERZWALUW.....	13
3.6	AANWEZIGHEID OVERIGE SOORTEN	13
3.7	MITIGATIE/COMPENSATIE	14
4	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	16
	LITERATUUR	17
BIJLAGE 1	WETTELIJK KADER	18
BIJLAGE 2	QUICKSCAN ECOLOGIE (EXTERNE BIJLAGE).....	21

1 Inleiding

Naar aanleiding van de voorgenomen herontwikkeling, (rooien tuin en amoveren bestaande bebouwing) is in 2020 een quickscan uitgevoerd door Blom Ecologie en Onderzoek (zie bijlage 2) op Kasperspad 79 en Kromhout 170 (zie figuur 1.1). Uit deze quickscan blijkt dat er geen bedenkingen zijn ten aanzien van gebiedsbescherming maar dat er wel aanvullend onderzoek noodzakelijk is naar:

- Huismus
- Gierzwaluw
- Vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger)

Buijs Eco Consult heeft in opdracht van H. Blokland aanvullend onderzoek uitgevoerd naar bovengenoemde soorten.

Figuur 1.1. Ligging van de onderzochte bestaande locatie (bron Blom Ecologie, 2020)

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is de methode van onderzoek en werkwijze toegelicht. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van de veldbezoeken uitgewerkt en is de noodzakelijke maatregelen beschreven. In hoofdstuk 4 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen.

2 Methode

2.1 Onderzoek

Het terrein is op verschillende datums bezocht (zie tabel 1). Er is gebruik gemaakt van de batdetectoren Pettersson D240x, D230 Echometer (Touch 2 pro) en een of twee Songmeters SM4 BAT met GPS-logger. Opgenomen geluiden zijn geanalyseerd met de programma's BatSound en Kaleidoscope. Er is iedere ronde geïnventariseerd met minimaal twee (en soms 3-4) ter zake deskundige waarnemers, door N. Huig, H.A. Keijser, S.J.M.P. Halters en/of R.J. Buijs van Buijs Eco Consult B.V. zodat alle uitvliegopeningen van de te amoveren bebouwing goed te overzien waren. Voor een goed overzicht is ook het platdak betreden zodat ook minder goed zichtbare gevels te overzien waren. Hierbij is gewerkt volgens het vleermuisprotocol 2021 en de kennisdocumenten huismuis en gierzwaluw.

2.2 Werkwijze

Vleermuizen

Tijdens de bezoeken is eveneens gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera (FLIR E6/ Pulsar Helion XP50) en een krachtige zaklamp (Feniks) om aanwezige vleermuizen in hun bewegingen te kunnen volgen. De veldbezoeken voor vleermuizen zijn merendeels uitgevoerd vanaf zonsondergang. Het bezoek op 1 juni en 29 juni is uitgevoerd vanaf 2 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst. Bij alle bezoeken is verder gezocht naar sporen van vleermuisactiviteit (keutels e.d. nabij mogelijke in- en uitvliegopeningen), deze zijn niet waargenomen. Tijdens het ochtendbezoek en tijdens de najaarsbezoeken zijn aanvullend geluidsopnamen gemaakt met vleermuisloggers SM4Bat FS om sociale geluiden met hun jongen danwel baltsgeluiden van vleermuizen achteraf te kunnen analyseren. In de nacht van 2 september is middernacht zwermen beoordeeld. Tijdens deze veldbezoeken is tevens gelet op de aanwezigheid van overige soorten flora en fauna

Vogels

Voor huismus en gierzwaluw zijn extra bezoeken gepland 2 uur voor zonsondergang en zijn extra bezoeken gebracht de overige bezoeken zijn gecombineerd met het vleermuisonderzoek (2 uur voor zonsondergang tot zonsondergang). Overige bezoeken zijn gecombineerd met het vleermuisonderzoek.

2.3 Veldbezoeken en omstandigheden

Tabel 2.1. Overzicht met bezoekdata, tijden en weersomstandigheden

Datum	Aanvangstijd	Eindtijd	Weer
2 september 2020	19.55	01.58	18 °C, wind 2 Bft O, bewolgingsgraad 4/8
16 september 2020	19.40	23.45	22 °C, wind 3 Bft Z, bewolgingsgraad 5/8
30 september 2020	19.25	23.55	15 °C, wind 3 Bft NW, bewolgingsgraad 7/8
5 april 2021	07.00	10.00	8 °C, wind 5 Bft ZO, bewolgingsgraad 7/8
30 april 2021	18.00	20.00	11 °C, wind 3 Bft Z, bewolgingsgraad 7/8
17 mei 2021	20.55	23.10	13 °C, wind 3 Bft NO, bewolgingsgraad 7/8
30 mei 2021	20.20	00.35	14 °C, wind 3 Bft ZW, bewolgingsgraad 2/8
1 juni 2021	03.20	05.40	23 °C, wind 2 Bft W, bewolgingsgraad 3/8
16 juni 2021	21.30	00.05	19 °C, wind 2 Bft Z, bewolgingsgraad 3/8
22 juni 2021	20.00	00.00	16 °C, wind 3 Bft Z, bewolgingsgraad 8/8
29 juni 2021	03.20	05.25	17 °C, wind 2 Bft ZO, bewolgingsgraad 8/8
15 juli 2021	20.30	23.55	17 °C, wind 3 Bft ZO bewolgingsgraad 93/8

2.4 Aanpak en onderzochte functies

Per bezoek is grotendeels rondom de te slopen pand gelopen. Omdat het niet helemaal mogelijk was rondom te lopen is ook het dak betreden zodat er op alles gevels goed zicht was.

Op locatie is gekeken naar alle typen vleermuisverblijfplaatsen (zomer- en kraamverblijfplaatsen in de voorjaarsperiode en paarverblijfplaatsen in de najaarsperiode, hiermee zijn winterverblijven in warme perioden ook meegenomen. Voor de in paragraaf 2.1 aangegeven mogelijk aanwezige soorten. Zie figuur 2.1 t/m 2.5 en bijlage 2 voor impressie plangebied.

Daarnaast is tevens gekeken naar aanwezigheid van essentiële vliegroutes en/of essentieel foerageergebied binnen het plangebied, voor de in het onderzoek aangegeven (en op locatie potentieel te verwachten soorten). In paragraaf 3.2 is per functie verwoord of deze waargenomen zijn of niet.

Figuur 2.1: Impressie plangebied

Figuur 2.2: Impressie plangebied

Figuur 2.3: Impressie plangebied

Figuur 2.4: Impressie plangebied

Figuur 2.5: Impressie plangebied

Potentiële verblijfplaatsen vleermuizen

Potentiële verblijfplaatsen bevinden zich bij de gevel- en nokpannen en open stootvoegen van het gebouw.

Potentiële verblijfplaatsen huismussen en gierzwaluwen

Potentiële verblijfplaatsen bevinden zich onder de dakpannen van de diverse opstallen.

3 Resultaten veldonderzoeken

3.1 Beschrijving waarnemingen vleermuizen

De volgende soorten zijn meermaals en met zekerheid vastgesteld:

- Gewone dwergvleermuis;
- Ruige dwergvleermuis;
- laatvlieger

Tijdens het uitgevoerde vleermuisonderzoek zijn 2 verschillende vleermuissoorten en verschillende gebruiksoorten van de gebieden (foerageren, vliegroute, en eventuele verblijfplaatsen) bepaald. In onderstaande tekst is een beknopte toelichting gegeven van de verschillende functies die het plangebied (en de directe omgeving) vervult voor vleermuizen (en voor welke soorten). Vervolgens wordt ingegaan of deze functie vanwege de voorgenomen ontwikkeling wordt beperkt danwel deels komt te vervallen en welke maatregelen hiervoor nodig zijn om dit te compenseren/mitigeren.

3.2 Waargenomen functies vleermuizen

In de te amoveren bebouwing zijn 2 zomer- en paarverblijven van gewone dwergvleermuis aangetroffen en 1 zomer- en paarverblijf ruige dwergvleermuis aangetroffen.

Nabij het plangebied is beperkte vleermuisactiviteit waargenomen. Het aanwezig groen rond het gebouw is geen (essentieel) foerageergebied. De meeste waarnemingen van ruige dwergvleermuis en gewone dwergvleermuis hebben betrekking op over- en langs vliegende exemplaren. De waarnemingen van laatvlieger hebben betrekking op hoog overvliegende exemplaren.

Tabel. 3.1: Opnames van vleermuizen omgeving Kasperspad 79 en Kromhout 170

Rijlabels	PIPIPI	PIP NAT	EPTSER	NYCNOID	Eindtotaal
20200902	88	11		1	100
20200902 2	81	30		3	114
20210601 1	49	2			51
20210601 2	25				25
20210616	38	3	1	1	43
Data	29	3	1	1	34
Eindtotaal	310	49	2	6	367

3.3 Waarnemingen per vleermuissoort

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort in Nederland en is overwegend een typische gebouwbewoner. In het complex zijn op twee locaties zomer- en paarverblijven aangetroffen waarbij op meerdere bezoeken op dezelfde locatie werd uitgevlogen op der locatie weergegeven in figuur 3.1. Het betreft hier een verblijfplaats via een open en een verblijfplaats onder een nokpan (zie figuur 3.2). Onder dezelfde nokpan werd in voorjaar 2021 een broedende gierzwaluw vastgesteld.

In aangrenzende gebieden werden eveneens enkele paarverblijven vastgesteld van gewone dwergvleermuis (zie figuur 3.3).

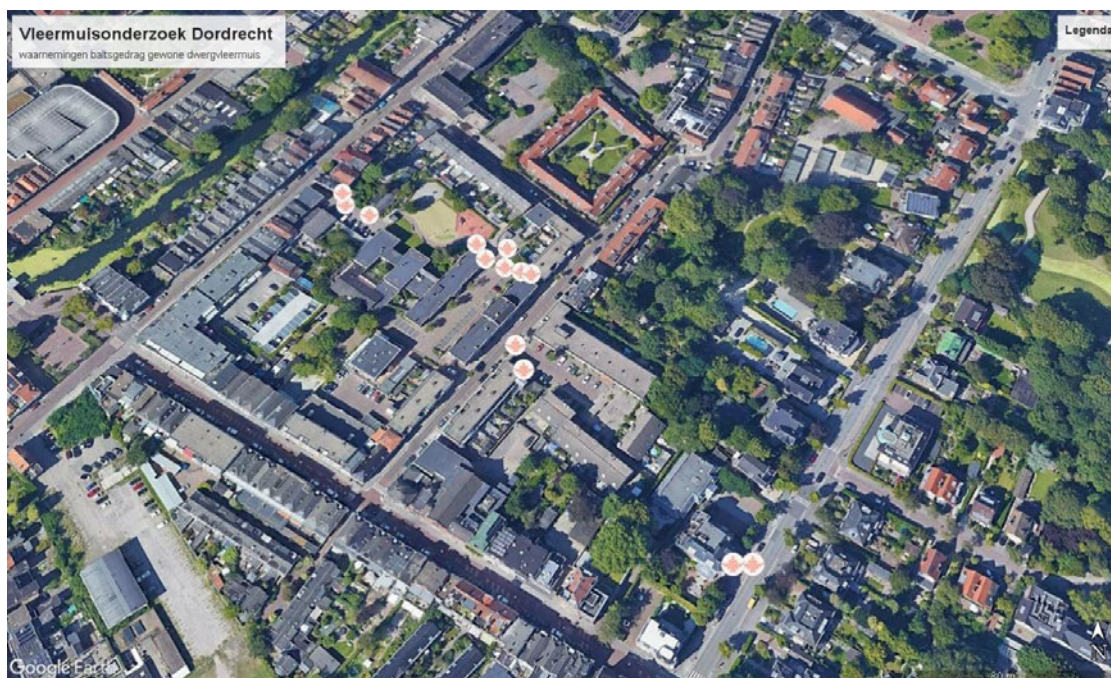

Figuur 3.1: Zomer- en paarverblijf gewone dwergvleermuis

Figuur 3.2: Paarverblijf gewone dwergvleermuis

Figuur 3.3: Baltsgedrag gewone dwergvleermuis

Ruige dwergvleermuis

Tijdens de veldbezoeken is een zomer- en paarverblijf aangetroffen van de ruige dwergvleermuis in open stootvoeg in de zijgevel van het gebouw (zie figuur 3.4). In een boom op het pleintje tegenover het gebouw is eveneens een paarverblijf aangetroffen (buiten invloedsfeer werkzaamheden). De overige waarnemingen hebben betrekking op langsvliegende exemplaren.

Figuur 3.3: Zomer- paarverblijf ruige dwergvleermuis (in 1 van de open stoot voegen rond raam)

Laatvlieger

De waarnemingen van laatvlieger hebben betrekking op hoog overvliegende dieren die elders foerageren of hun verblijfplaats hebben.

3.4 Aanwezigheid huismus

Tijdens de veldbezoeken zijn geen huismussen vastgesteld in, op of rond de bebouwing.

3.5 Aanwezigheid gierzwaluw

Tijdens het veldbezoeken is 1 nest van gierzwaluw aangetroffen onder nokpan van woning. Het betreft dezelfde nokpan waarin in najaar 2020 een paarverblijf van gewone dwergvleermuis is vastgesteld.

Figuur 3.4: Nestlocatie gierzwaluw

3.6 Aanwezigheid overige soorten

In het groen rond de te slopen opstallen broeden merel en heggenmus.

3.7 Mitigatie/compensatie

Er zijn beschermde functies aangetroffen voor vleermuizen en gierzwaluw die ontheffingsplichtig zijn in kader van de Wet natuurbescherming. Het gaat concreet om:

- 1 zomer- en paarverblijf gewone dwergvleermuis;
- 1 paarverblijf gewone dwerg vleermuis;
- 1 zomer- en paarverblijf ruige dwergvleermuis;
- 1 nestplaats gierzwaluw.

Voor deze beschermde elementen dient voor de sloop van de opstallen door de omgevingsdienst Haaglanden (ODH) een ontheffing te worden verleend.

Hiervoor dienen alternatieve verblijfplaatsen te worden gerealiseerd (tussentijds) en in de nieuwe situatie (nieuwbouw).

Voor deze verblijfplaatsen worden zogenaamde gewenningsperioden gehanteerd. Dit betekent dat de bestaande verblijfplaats en het aangebrachte alternatief gelijktijdig voor een bepaalde periode functioneel moet zijn. Dit is ook van toepassing voor de gewinning van tijdelijke verblijfplaatsen versus de nieuwe ingebouwde verblijfplaatsen. In tabel 3.2 staan de benodigde maatregelen en gewenningsperioden die ook de ODH hanteert vermeld.

Tabel 3.2. Toe te passen mitigatie

Beschermde functie	Mitigatie	Gewinningstijd
Zomer- en paarverblijf gewone dwergvleermuis	Vier kasten per vastgesteld verblijf (dus 8 kasten)	Drie maanden in april-oktober voor zomerverblijffunctie Zes maanden in april -oktober voor paarverblijffunctie
Zomer- en paarverblijf ruige dwergvleermuis	Vier kasten per vastgesteld verblijf (dus 4 kasten)	Een maand in april-oktober
Nest gierzwaluw	Vijf nestkasten per vastgesteld nest (dus 5 kasten)	Een broedseizoen april-augustus beide functioneel

Voor de nieuwbouw zullen minimaal dezelfde verblijflocaaties moeten worden geïntegreerd. De locaties van de mitigerende maatregelen (tijdelijk en definitieve locaties in nieuwbouw) moeten worden bepaald door een ter zake deskundig ecooloog. De specificaties van de mitigerende maatregelen (maatvoering) en ongeschikt maken van de bestaande verblijfplaatsen (met ontheffing) moet overeenkomstig de eisen zijn gesteld in de volgende kennisdocumenten:

- [BIJ12-2017-018-Kennisdocument-Ruige-dwergvleermuis-1.0.pdf](#)
- [BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf](#)
- [BIJ12-2017-006-Kennisdocument-Gierzwaluw-1.0.pdf](#)

Aan de gevels van aanliggende gebouwen zijn goede locaties om de tijdelijke verblijven te plaatsen.

Vrijblijvende tip voor natuur inclusief ontwikkelen

Om bij te dragen/een meerwaarde te leveren aan de functionaliteit van de omgeving voor vleermuizen en/of overige urbane soorten zou het principe van natuur inclusief bouwen kunnen worden toegepast. Door bijvoorbeeld ook neststenen voor huismussen toe te passen en het aanplanten van dichte hagen als afscheiding bij de nieuw te realiseren bebouwing

Verder dienen de (voorbereidings-, rooi-, sloop)werkzaamheden buiten het kwetsbaar broed-/voortplantingsseizoen te worden uitgevoerd om het verstoren en vernietigen van nesten algemeen voorkomende broedvogels te voorkomen. Of dienen maatregelen genomen te worden om broedvogels te voorkomen (voortijdig rooien beplanting na check ecoloog).

4 Conclusies en aanbevelingen

Op de planlocatie zijn de volgende beschermende functies aangetroffen:

- 1 zomer- en paarverblijf gewone dwergvleermuis;
- 1 paarverblijf gewone dwerg vleermuis;
- 1 zomer- en paarverblijf ruige dwergvleermuis;
- 1 nestplaats gierzwaluw.

Voor het opheffen van deze functies is een ontheffing in kader van de Wet natuurbescherming nodig benodigd. Deze ontheffing dient te worden aangevraagd bij de omgevingsdienst Haaglanden alvorens met de sloop kan worden aangevangen. Voor de aanvraag moet een activiteitenplan worden opgesteld met daarin een onderbouwing dat de gunstige staat van instandhouding van de bovengenoemde soorten niet in het geding is. Dat er een wettelijk belang aan ten grondslag ligt en er betere geen alternatieven zijn voor behoud van de aangetroffen beschermde functies.

In het activiteitenplan moeten ook de maatregelen worden genoemd waarmee de initiatiefnemer aantoont hoe de vastgestelde verblijffuncties blijven gehandhaafd. Hiervoor zijn in paragraaf 3.7 enkele voorstellen gedaan.

Voor de overige potentieel aanwezige soorten:

- Huismus

Kan aanwezigheid door middel van het uitgevoerde (jaarrond) onderzoek met zekerheid worden uitgesloten. De paarverblijven van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuizen rondom het plangebied zal door de voorgenomen ingreep niet worden aangetast als uitstraling van bouwlampen op omgeving wordt voorkomen.

Door de sloopwerkzaamheden buiten het kwetsbare vogelbroedseizoen uit te voeren of door maatregelen te treffen om broeden van algemeen voorkomende vogels te voorkomen wordt invulling gegeven aan het zorgvuldig handelen principe.

Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Literatuur

Blom Ecologie B.V. 2020 Quickscan Wet natuurbescherming Kasperspad 79 en Kromhout 170 te Dordrecht

Dietz C. en Kieffer A. Veldgids Vleermuizen van Europa, (Nederlandse vertaling) (KNNV uitgeverij, Zeist 2017)

Limpens, H, Mostert K, Bongers W. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997)

Wissing 2019, Landschappelijk kader en Beeldkwaliteitsplan Mookhoek 5, 609-bks-Mookhoek 5 Strijen – 20191223, Wissing Ruimtelijkedenkers Barendrecht

Kennisdocument grootoorvleermuis

Kennisdocument kerkuil

WWW.KNMI.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vleermuis.net

Bijlage 1 Wettelijk kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. Per 01/01/2017 zijn beide onderdelen (en de Boswet) geïntegreerd in de Wet natuurbescherming (Wn).

Gebiedsbescherming

In de Natura 2000 gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijngebied (Voorheen Speciale beschermings Zones, Sbz's) opgenomen.

Globaal kan worden gesteld dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebied specifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Soortbescherming

De soortbescherming is per 01/01/2017 ook opgenomen in de Wet natuurbescherming. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied. Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit deze kennis dienen plannen e projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming.

Onder de werking van de soortbescherming vallen circa 930 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren, vogels, amfibieën, en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt bovendien de algemene zorgplicht (art. 1.11).

Volgens de Wet natuurbescherming mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden gedood, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust of verblijfplaatsen mogen niet opzettelijk worden beschadigd of vernield. Habitatrichtlijnsoorten mogen tevens niet opzettelijk worden verstoord. Beschermde planten mogen niet opzettelijk van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (Wn) staan vernoemd in onderstaand kader.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Wn)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, Ministerie van Economische Zaken

De werkingssfeer van de Wet natuurbescherming is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft de beschermde soorten **overal** in Nederland bescherming.

In o.a. artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbeschermingswet worden de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden weergegeven. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de ontheffing- of vrijstelling (zoals werken met een goedgekeurde gedragscode) hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied.

- Beschermde soorten – met (Provinciale) vrijstelling:
Voor deze soorten geldt een vrijstelling van een of meerdere verbodsbepalingen (zoals bijvoorbeeld het vangen van dieren en/of het vernielen van vaste verblijfsplaatsen). Voor deze soorten is derhalve in veel gevallen geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Wet natuurbescherming uitgaat.
Soorten die vallen onder de vrijstelling betreffen over het algemeen (en dus per Provincie verschillend) onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de woelrat, de egel, konijn, ree en vos, algemene amfibiesoorten, waaronder de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

- Overige 'nationaal beschermde' soorten:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer een mogelijkheid voor ontheffing, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'.

Voor deze soorten is derhalve een ontheffing nodig of kan gewerkt worden met een goedgekeurde gedragscode. Soorten die vallen onder dit nationale beschermingsregime vallen betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals das, boommarter, algemene amfibieën en reptielen alpenwatersalamander, hazelworm, flora als schubvaren en bokkenorchis en vissoorten waaronder de grote modderkruiper. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

- Habitatrichtlijnsoorten:

Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht. Tot dit beschermingsregime horen o.a. alle vleermuissoorten, de bever, otter, noordse woelmuis, verschillende amfibiesoorten waaronder rugstreeppad en kamsalamander.

- Vogelrichtlijnsoorten:

Alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Voor deze soorten geldt het zwaarste beschermingsregime en is voor ruimtelijke ontwikkeling ook geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd, welke aan drie criteria wordt getoetst: er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Wel kan als voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang ook bij ruimtelijke ontwikkeling gewerkt worden met een goedgekeurd gedragscode. Daarnaast geldt ook voor deze soorten de algemene zorgplicht.

Zorgplicht

Voor alle in het wild voorkomende plant- en diersoorten, dus ook voor onbeschermd en beschermd soorten die zijn vrijgesteld geldt wel de ook 'algemene zorgplicht' (art. 1.11 Wet natuurbescherming). Deze zorgplicht houdt in dat initiatiefnemer passende maatregelen moet nemen om schade aan beschermd gebied en in het wild voorkomend plant en diersoorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en diersoorten als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien een locatie in die periode bouwrijp wordt gemaakt, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daaropvolgende voorjaar probleemloos worden gewerkt. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren of amfibieën die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermd soorten worden waargenomen dienen maatregelen genomen te worden om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen of terreindelen af te zetten en het werk ter plaatse stil te leggen). Ecologische begeleiding kan hierin voorzien.

Bijlage 2 Quickscan Ecologie (externe bijlage)